

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу Цимбалова Віктора Сергійовича
«МЕДИЧНА ЛЕКСИКА В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ КІНЦЯ ХХ –
ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ»,

представлену на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності 035 Філологія

Вибір теми дослідження Віктора Сергійовича Цимбалова є цілком обґрунтованим. В будь-які часи проблеми медицини і лікування не могли не тривожити людську свідомість. А слово завжди посідало вагоме місце у цих процесах. Гіппократ сказав: "Якщо є декілька лікарів, з яких один лікує травами, другий — ножем, а третій — словом, насамперед зверніться до того, хто лікує словом". Таким медичним словом і є фактичний матеріал дисертації, що наразі обговорюється. Актуальність пропонованої дисертації визначається зростанням обсягів фахової комунікації, потребою стандартизації термінів і прагненням до уніфікації термінологічних систем у міжнародному контексті, і ці обсяги ще не встигли отримати всебіного повного висвітлення.

Традиційно дозвольте схарактеризувати формальне представлення дисертації. Дисертація В. С. Цимбалова складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел з 154 найменувань наукових праць, словників та 12 джерел фактичного матеріалу. Загальний обсяг роботи складає 242 сторінки, охоплюючи 181 сторінку основного тексту, що, на мій погляд, є оптимальним обсягом наукової роботи.

У вступі, згідно до вимог написання дисертаційної роботи, обґрунтовано вибір теми дослідження, визначено мету і основні задачі, об'єкт і предмет дисертаційної розвідки, визначено наукову новизну роботи і практичне значення отриманих результатів, описано методи, які були використані у дослідженні. На захист винесено 8 положень, з яких вважаємо найбільш вагомими пункт 3, який може бути успішно використано у

викладання таких предметів, як "Вступ до германської філології" та "Історичний аспекти граматики англійської мови", та пункт 7, де визначено гіпотезу про взаємозв'язок між первинним термінологічним номінуванням і його потенційним впливом на об'єктивну реальність через механізм підсвідомого сприйняття. Можливо, перше положення є дещо загальним і не новим. Ознайомлення з текстом дисертаційної роботи дає підстави стверджувати, що В. С. Цимбалов успішно впорався із визначеними завданнями для досягнення мети.

У першому розділі дисертації «Теоретико-методологічні засади дослідження медичної лексики в англійській мові кінця ХХ – початку ХХІ століття» зроблено успішну спробу чітко визначити і розрізнити поняття, важливі для дослідження Віктора Сергійовича, які інколи отримують різне, навіть несумісне тлумачення: слово, термін, термінологія, терміносистема, термінознавство в лінгвістиці, їхній зв'язок та відмінності. Також у фокусі уваги дослідника особливості англійської та української термінології та проблема місця медичної лексики серед інших прошарків лексики. Крім того, описано методику дослідження медичної лексики в сучасній англомовній термінології. Вважаємо, що комплексний лінгвістичний підхід до дослідження англомовної медичної терміносистеми, запропонований автором, може бути успішно використано під час написання кваліфікаційних робіт бакалаврів та магістрантів спеціальності Філологія. Усі питання, зазначені у розділі, розкрито чітко і однозначно.

У другому розділі наукової роботи «Шляхи формування та розвитку медичної лексики в англійській мові» розглянуто етимологію мовних одиниць медичної лексики, історію її виникнення, особливості запозичень медичної лексики в англійську мову. Значну увагу приділено історичному розвитку англійської мови загалом і медичної лексики зокрема. Нам імпонує думка автора щодо дискусійного питання доцільності запозичень у мову про те, що англійська мова демонструє приклад лінгвістичної політики, яка не лише толерує запозичення, а й активно їх інтегрує, додамо, незважаючи на те,

що ця мова сама є джерелом запозичень в усі мови світу. Цікавим є поділ прадавньої лексики, пов'язаної з медициною, на 8 груп (люди, живі істоти, частини тіла, стан та ін.).

У третьому розділі дисертаційної роботи «Морфологічні та лексико-семантичні особливості медичної англійської лексики» автор переходить до лексико-граматичного аспекту сучасної англійської медичної лексики. Підкреслюючи докладний науково обґрунтований аналіз визначених проблем, водночас вважаємо за доцільне відзначити певну невідповідність у висвітленні основних способів словотвору: якщо афіксальний спосіб проаналізовано ґрунтовно та системно, то аббревіація, представлена значно меншою мірою: У зв'язку з цим постає питання – чим зумовлена обмежена репрезентація аббревіації як способу творення медичних термінів у дослідженні, і наскільки це корелює з її реальною продуктивністю та частотністю в сучасному англомовному медичному дискурсі?

У четвертому розділі роботи основну увагу зосереджено на термінах психологічної галузі, що, безперечно, є дотичним до загального медичного дискурсу. Водночас, на нашу думку, у цьому контексті доцільним є чіткіше та аргументованіше окреслення місця психологічної термінології в загальній структурі дослідження. Зокрема, перспективним видається акцентування на патологічній лексиці, безпосередньо пов'язаній із клінічною практикою, що вможливило б глибше розкриття специфіки функціонування медичних термінів у професійному середовищі.

Позитивним є подання матеріалу у вигляді таблиці, що сприяє наочності та структурованості викладу. Утім, доцільним видається доповнення табличних даних кількісним аналізом, зокрема представленням результатів у відсотковому співвідношенні.

У висновках узагальнено результати наукової розвідки, запропоновано перспективи подальших пошуків з огляду на наявні результати.

Список використаних джерел свідчить про те, що під час роботи було добре враховано результати сучасних наукових досліджень.

Дисертаційна робота відповідає науковому напрямку кафедри кафедри англійської мови для нефілологічних спеціальностей «Лінгвістичні та екстралінгвістичні аспекти вивчення мов» (номер державної реєстрації 0122U001284, 2022–2024 рр.) та «Актуальні питання філологічної науки в контексті диджиталізації» (номер державної реєстрації 0125U002094, 2025–2027 рр.).).

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій у дисертації В. Цимбалова забезпечено коректним використанням фундаментальних підходів і методів сучасної лінгвістики. Достовірність і обґрунтованість отриманих в роботі результатів забезпечується:

- використанням відомих та апробованих підходів до аналізу фактичного матеріалу;
- співставленням отриманих результатів з відомими твердженнями інших авторів;
- перевіркою збіжності результатів під час використання різних прийомів та методик;
- апробацією отриманих наукових результатів на міжнародних конференціях, а також публікаціями у провідних наукових періодичних виданнях.

Основні наукові результати та висновки дисертації пройшли апробацію під час 9 наукових конференцій різного рівня. За результатами дисертації опубліковано 13 одноосібних праць, серед них 4 у наукових видання категорії Б, 1 публікацію вміщено в періодичному науковому виданні держави, яка входить до ОЕСР та ЄС, 8 наукових розвідок – у журналах, індексованих в базі Index Copernicus, а також 1 – у співавторстві з науковим керівником.

Досягнення мети роботи дало змогу отримати вагомі наукові результати. Одержані в дисертації результати можуть бути використані під час викладання низки професійних дисциплін в навчальному плані студентів-філологів, як обов'язкових, так і дисциплін за вибором студента, створення науково-методичних видань та словників.

За результатами аналізу дисертаційної роботи та публікацій автора порушення академічної доброчесності не виявлено. Елементи фальсифікації чи фабрикації тексту в роботі відсутні.

Дисертація беззаперечно є дуже цікавою, спрямована на розв'язання вкрай вагомих теоретичних та прикладних задач, але, на жаль, не позбавлена деяких недоліків, які було названо вище під час аналізу окремих розділів.

Виникло також питання.

Який спосіб словотворення медичної лексики в англійській мові є найбільш продуктивним і частотним, чим зумовлена його домінантність у сучасному медичному дискурсі, та які типові моделі ілюструють його функціонування? Наведіть релевантні приклади.

Зазначені зауваження жодним чином не впливають на високу оцінку дисертаційної роботи та кваліфікації її автора. Варто зазначити, що ці недоліки не впливають ні на актуальність та значущість отриманих у роботі результатів, ні на зрозумілість пояснень та достовірність висновків.

На підставі детального вивчення дисертаційної роботи В.С. Цимбалова зазначаємо високий науковий рівень дослідження. Дисертаційна розвідка, а також наукові публікації відповідають змістові основних наукових положень та висновків.

Дисертаційна робота Віктора Сергійовича Цимбалова, представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – «Гуманітарні науки» за спеціальності 035 Філологія, є актуальною, завершеною науковою працею, що виконана на належному науково-теоретичному рівні з логічно та доступно викладеним матеріалом. В дисертаційній роботі розв'язано наукове завдання, що має істотне значення для сучасної лінгвістики. Оформлення дисертації відповідає вимогам, викладеним в наказі Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами).

Дисертація є завершеною науковою роботою, яка відповідає всім вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування

рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 зі змінами). Здобувач Цимбалов Віктор Сергійович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 03 – «Гуманітарні науки» за спеціальністю 035 Філологія.

Рецензент –

доктор філологічних наук, професор,
завідувач кафедри перекладу
та лінгвістичної підготовки іноземців
Дніпровського національного університету
імені Олеся Гончара

Олена ПАНЧЕНКО

Підпис професора Панченко О. І. засвідчую:
Учений секретар Дніпровського
національного університету імені
Олеся Гончара

Тетяна ХОДАНЕН